

Fjármála- og efnahagsráðuneytið
Arnarhvoli við Lindargötu,
101 Reykjavík

(lagt fram á samráðsgátt)

Bls. | 1

Reykjavík, 20. október 2026

Efni: Drög að frumvarpi til laga um breytingu á ýmsum lögum um skatta og gjöld (tekjuskattur, tollar o.fl.)

Þann 6. október 2026 birti fjármála- og efnahagsráðuneytið á samráðsgátt stjórnvalda mál S-196/2026, Drög að frumvarpi til laga um breytingu á ýmsum lögum um skatta og gjöld (tekjuskattur, tollar o.fl.). Frumvarpsdrögin hafa verið tekin til skoðunar á vettvangi SVP – Samtaka verslunar og þjónustu (samtökin), og þykir ástæða til að koma eftirfarandi á framfæri.

Í kafla 5 í greinargerð er fjallað um athugasemdir samtakanna frá 18. september 2026 við áform um frumvarpið (S-167/2026). Samtökin þakka fyrir þá umfjöllun en telja tilefni til að árétta og útfæra nánar tvö atriði:

I. Bindandi álit í skattamálum

I. 1 Mikilvægi tímafresta

Bindandi álit gerir skattaðila kleift að fá fyrirfram bindandi svar ríkisskattstjóra um skattalega meðferð fyrirhugaðrar ráðstöfunar, svo sem kaupa eða sölu á rekstri, samruna félaga eða breytingar á skipulagi. Markmiðið er að skapa vissu áður en tekin er ákvörðun sem getur varðað miklar fjárhæðir og erfitt er að snúa við.

Samkvæmt 2. gr. laga nr. 91/1998 fellur beiðni sjálfkrafa úr gildi ef ráðstöfun er gerð áður en álit liggur fyrir. Þurfi að ljúka viðskiptum fyrr, t.d. vegna frests á tilboði eða fjármögnun, þarf álitsbeiðandi annaðhvort að bíða og eiga á hættu að viðskiptin gangi honum úr greipum eða ráðast í þau án þeirrar skattalegu vissu sem sóst var eftir. Í báðum tilvikum getur úrræðið orðið gagnslaust, þótt greitt hafi verið 150.000 kr. grunngjald og eftir atvikum viðbótargjald samkvæmt 7. gr. laganna.

I. 2 Lenging afgreiðslufrests (8. gr.)

Í frumvarpsdrögunum er lagt til að frestur samkvæmt 1. mgr. 3. gr. laganna lengist úr fjórum vikum í tvo mánuði og miðist jafnframt við móttöku viðbótargagna en ekki aðeins móttöku beiðni. Gildandi fjögurra vikna frestur kveður á um hvenær ríkisskattstjóri þarf að tilkynna álitsbeiðanda skriflega um töf og skýra ástæður hennar. Breytingin lengir því fyrst og fremst þann tíma sem getur liðið áður en álitsbeiðandi fær upplýsingar um töfina og kann þannig að draga úr möguleikum hans til að bregðast við óvissunni.

Í greinargerð segir að gildandi frestur hafi ekki reynst raunhæfur. Því miður fylgja þeirri staðhæfingu engin gögn um fjölda mála sem fara fram úr fresti, raunverulegan afgreiðslutíma eða ástæður tafa. Áður en fresturinn er lengdur fyrir alla álitsbeiðendur væri ákjósanlegt að birtar yrðu slíkar upplýsingar og upplýst um hvort vandinn felist í sérstaklega flóknum málum, mannafla eða tilhögun vinnunnar.

Bls. | 2

Samkvæmt 1. mgr. 3. gr. laganna má ekki fresta gerð bindandi álits lengur en í þrjá mánuði frá því að beiðni berst. Telja samtökin að betur þurfi að skýra hvernig sá hámarksfrestur verður reiknaður þegar óskað er eftir viðbótargögnum og hvort nýtt upphaf tveggja mánaða frests geti í framkvæmd leitt til lengri heildartíma en gildandi lög gera ráð fyrir. Betur færi á ef texti laganna kvæði ótvírátt á um upphaf og lok fresta, fremur en að styðjast þurfi við skýringar í greinargerð.

Samtökin telja að fjögurra vikna viðmið ætti áfram að vera meginreglan. Þurfi lengri tíma í sérstaklega flóknu máli tilkynni ríkisskattstjóri álitsbeiðanda það skriflega innan þess frests, skýri ástæður tafarinnar og upplýsi hvenær niðurstöðu megi vænta. Sú leið tryggir stjórnvöldum nauðsynlegan sveigjanleika en gefur álitsbeiðanda tímanlega færi á að bregðast við óvissu. Til samanburðar er beiðnum um bindandi álit um tollflokkun samkvæmt upplýsingum Skattsins svarað innan 30 daga.

I. 3 Frávísunarástæður (8. gr. c-liður)

Í c-lið 8. gr. er lagt til að nefna í dæmaskyni tilvik sem geti leitt til frávísunar, svo sem matskennd atriði, óvissa sönnunarfærslu og tiltekna forúrskurði. Þótt fram komi í greinargerð að ekki sé ætlunin að þrengja frávísunarheimildir geta dæmi í lagatexta orðið að föstum viðmiðum í framkvæmd. Afleiðingar frávísunar eru verulegar: ákvörðunin verður hvorki borin undir yfirsattanefnd né dómstóla, sbr. 3. mgr. 5. gr. laganna, og endurgreiðsla gjaldsins er í höndum ráðherra, sbr. 2. mgr. 7. gr. Álitsbeiðandi fær því hvorki efnislegt svar né tækifæri til að láta reyna á ákvörðunina. Þetta getur aukið réttaróvissu, meðal annars þegar fyrirtæki skipuleggja rekstur, samskiptun eða tekjufærslu.

Samtökin leggja því til að skýrt komi fram í lagatextanum að upptalningin sé ekki tæmandi og að frávísun byggist á mati á atvikum hvers máls, en ekki einungis á því að beiðni varði tiltekinn efnisflokk.

II. Tollflokkun mjólkurvöru (18. gr.)

II. 1 Samræmi við erlenda framkvæmd

Breytingin varðar einkum tollflokkun rifins mozzarellaosts með viðbættum jurtaolíum sem notaður er við pizzugerð. Íslenskir dómstólar hafa staðfest flokkun vörunnar sem osts í vörulið 0406, en samskránefnd Alþjóðatollastofnunarinnar (WCO) komst að annarri niðurstöðu í mars 2023 og ESA, Eftirlitsstofnun EFTA, hefur gert athugasemdir við núverandi flokkun svo sem fram kemur í athugasemdum við frumvarpsdrögin. Með 18. gr. er lagt til að skýra flokkunina með viðbótarathugasemd við 4. kafla tollskrárinnar um vörur þar sem náttúrulegum þáttum mjólkur hefur verið skipt út að hluta eða öllu leyti.

Forsagan er sú að á innlendum vettvangi var deilt um hvort ostur blandaður jurtaolíu teldist ostur í skilningi tollskrár eða unnin matvæli. Bæði yfirskattanefnd og íslenskir dómstólar túlkuðu orðin *skipta út* í c-lið 5. athugasemdar 4. kafla tollaskrár með þeim hætti að slík útskipti teldust aðeins hafa átt sér stað ef einum eða fleiri náttúrulegum þáttum mjólkur hefði í heild sinni verið skipt úr fyrir aðra þætti, t.d. jurtafitu. Afleiðingin varð sú að hinn umpreytti ostur, blandaður jurtafitu, bar innlenda verndartolla við innflutning. Afstaða samskrárnefndarinnar var hins vegar öndverð, þ.e. að vara sem innihéldi m.a. 82,5% mozzarella ost og 11,5% pálmaolíu, gæti ekki talist ostur heldur teldist hún til unninna matvæla.

II. 2 Afstaða samtakanna

Samtökin styðja markmið breytingarinnar og telja eðlilegt að færa tollflokkun rifins mozzarellaosts með viðbættum jurtaolíum til samræmis við alþjóðlega framkvæmd. Rétt og samræmd tollflokkun stuðlar að sanngjörnum samkeppnisskilyrðum. Hafa ber í huga að fengist hefur verið við það verkefni á alþjóðavettvangi að búa til samræmda staðal fyrir ost og er hann birtur í Codex Alimentarius: General Standard for Cheese CXS 283-1978. Í kafla 3 í staðlinum eru hráefni í ost skilgreind ásamt leyfilegum innihaldsefnum og viðbótarefnum, m.a. með vísan til annarra staðla.

Samtökin telja að orðalag 18. gr., þ.e. „skipt út að hluta eða öllu leyti“ endurspeglar ágætlega þann skilning sem samskrárnefndin og ESA leggja í c-lið 4. tölul. 4. athugasemdar 4. kafla tollaskrár eins og hana verður að túlka með hliðsjón af sömu skilgreiningu í alþjóðlegri tollskrá WCO.

Að framangreindu sögðu má velja því upp hvort ekki væri nær að breyta einfaldlega sjálfri athugasemd c-liðar 5. athugasemdar 4. kafla tollaskrár til samræmis við efni 18. gr. frekar en að bæta við bæta við viðbótarathugasemd sem kemur til nánari skýringar á framangreindum c-lið.

III. Niðurlag

Samtökin leggja til að fjögurra vikna meginviðmið um tilkynningu vegna tafa verði óbreytt, að upphaf og lok fresta komi skýrt fram í lögum og að frávísun byggist á atvikum hvers máls. Samtökin styðja markmið breytingarinnar á tollflokkun mjólkurvöru, enda verði afmörkun hennar skýr og leiðbeiningar birtar áður en lögin taka gildi.

Samtökin lýsa sig reiðubúin til að funda um efnið sé þess óskað.

Virðingarfyllt,

f.h. SVP – Samtaka verslunar og þjónustu

Kristinn Már Reynisson

Kristinn Már Reynisson
lögfræðingur

Bls. | 4